

بهره گیری از وسایل کمک آموزشی و تأثیر مثبت آنها در یادگیری دانش آموزان دوره

ابتدایی

دکتر محسن ذوالقدرنسب^۱، رضا اسمعیلی^۲، حمزه نظری صارم^۳

۱. عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان همدان

mohsenzolghadr54@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی رشته ی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان شهید مقصودی همدان

reza.esmaeili76@yahoo.com

۳. عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان همدان

nazarisarem1345@gmail.com

چکیده

امروزه وسایل کمک آموزشی، اعم از ساده و پیچیده، به عنوان ابزاری برای ایجاد تسهیل در امر تدریس و یادگیری در نظامهای آموزشی بکار می روند. این وسایل از حیث اینکه تئوری و عمل را با هم ترکیب کرده، باعث ماندگاری یادگیری، تثبیت یافته ها و تنوع بخشی در کلاس درس می شوند، حائز اهمیت اند. با توجه به پیشرفتهای علمی و تکنولوژی در عصر حاضر، وسایل کمک آموزشی به عنوان یک رابط توانسته اند نقش خود را به خوبی ایفا کنند. بدیهی است اگر معلمان مهارت های لازم را برای کاربرد این وسایل داشته باشد اثر بخشی آن بهتر خواهد بود. امروزه صاحبان و اندیشمندان جهان بر نقش مهم و تعیین کننده فناوری آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری تاکید می کنند و بر این باورند که میزان بهره گیری و استفاده مطلوب و بجای معلمان و دبیران از وسایل کمک آموزشی در ارتقای کیفیت آموزشی تاثیرات سازنده ای خواهد داشت و استفاده صحیح معلمان از وسایل کمک آموزشی، جریان یادگیری را تسهیل می بخشد و چون باعث ملموس و عینی ساختن آموخته ها می شود، در تثبیت مواد آموزشی در ذهن دانش آموزان، پایدار کردن آموخته ها و ترغیب دانش آموزان به درس نقش مهمی را ایفا می کند.

واژگان کلیدی: وسایل کمک آموزشی، تدریس و یادگیری

" خلق یک نظام آموزشی که قابلیت تربیت افراد برای زیستن در جهانی متغیر را داشته باشد از اولویت های جامعه مدرن است . بنابراین جای تعجب نیست که بسیاری از نظام های آموزشی قصد دارند فناوری های نوین آموزشی را در فرایند تدریس و یادگیری به کار گیرند تا یک نظام آموزشی پیشرفته و به تبع آن ملتی پیشرفته تربیت نمایند " (کاین لو ، ۲۰۰۰ ، ۹۳).

امروزه بر همگان روشن است که سرچشمه تمام تحولات و نوآوریهای آموزشی در جامعه، تجارب و نتایج تحقیقات علمی و عملی دانشمندان و صاحبان علوم اجتماعی و علوم تربیتی است. در این میان مدرسه مهمترین مکان و شایسته ترین جایی است که تجارب و یافته های علمی اندیشمندان و معلمان جامعه بشری می تواند در آنجا مورد ارزشیابی و آزمایش قرار گیرد. بدون شک در تمام نظامهای آموزشی، معلم نقش کلیدی داشته، چشم امید جامعه از هر سو به جانب اوست و جوامع بشری هرگونه تحول و پیشرفت علمی و معنوی خود را ناشی از نگرش، همت و تلاش معلمان می دانند. تهیه و ساخت انواع مولاژها، ماکت ها و یا رسم تصاویر آنها نیز می تواند نقش وسایل کمک آموزشی را در تفهیم بهتر مطالب به فراگیران نشان دهد. البته تهیه این گونه وسایل و لوازم و تجربه و هدایت معلمان به عنوان راهنمایان فراگیران در این زمینه بسیار با اهمیت است و باید با هدف و با فلسفه خاص خود باشد. (احدیان، محمد، ۱۳۷۸)

یادگیری امری پیچیده و مستلزم دخالت عوامل متعدد است و زمانی اتفاق می افتد که این عوامل در کنار هم باشند. یادگیری در محیط کلاس بطور اخص دارای اهمیت و حساسیت بیشتری است. در کلاس درس عوامل اساسی در فرایند یادگیری دخیل هستند از جمله: وضع جسمی، روحی، علمی و شخصیتی معلم، محتوای منابع آموزشی، قوانین و مقررات آموزشی، فضای آموزشی و وسایل کمک آموزشی.

در بین این عوامل، وسایل کمک آموزشی از حیث این که توری و عمل را هماهنگ می کند جایگاه ویژه ای دارد. استفاده از وسایل کمک آموزشی توسط معلم در جریان تدریس، باعث می شود که مطالب مطرح شده در ساخت شناختی دانش آموزان جا بگیرد. و دانش آموز به یادگیری معنی دار ناائل شود. متأسفانه استفاده منظم و اصولی از وسایل کمک آموزشی تحت هر عنوان در مدرسه به بوجه فراموشی سپرده می شود و اغلب عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی را از طریق کمیبود وقت و نبود وسایل توجیه می کنند. استفاده از وسایل کمک آموزشی باعث تحرک و پویایی در نظام آموزشی می شود.

پیشینه تحقیق

گنجاندن آموزش فناوری در جدول برنامه درسی تاریخچه ای کوتاه دارد و سابقه آن از دهه ۱۹۹۰ فراتر نمی رود، انگلستان، ژاپن و آمریکا پیش قراولان طی این طریق بوده اند و بسیاری از کشورهای اروپایی و بعضی از کشورهای آسیایی چون کره، هندوستان و مالزی نیز امروزه به نوعی آموزش فناوری و تکنولوژی آموزشی را در مجموعه برنامه های درسی مدارس خود لحاظ کرده اند، گسترده ترین تلاش در این زمینه از آن «انجمن بین المللی آموزش فناوری» است که از سال ۱۹۹۴ با اجرای «پروژه فناوری برای همه آمریکایی ها» به تهیه و تدوین بنیادهای فلسفی و منطقی ارائه برنامه و نیز پیشنهاد چارچوب استانداردها و بالآخره محتوای آموزش فناوری در سطوح گوناگون تحصیلی پرداخته است.

۱ -خلخالی (۱۳۵۵) در یک بررسی در مورد کتابهای علوم دوره راهنمایی ضمن مقایسه اجمالی برنامه درسی علوم تجربی کشورهای آمریکا و انگلستان

به این نتیجه رسیده است که زمان آموزش برخی از مفاهیم علمی کتابهای علوم دوره راهنمایی در ایران، با زمان فراگیری همان مفاهیم در برنامه های درسی آمریکا و انگلستان مغایرت دارد.

یعنی در کشورهای یاد شده این مفاهیم به گروه های سنی بالاتری آموخته می شود وی در ادامه مطالعات بررسی خود تعدادی از مشکلات معلمان را در انتقال مطالب کتاب به دانش آموزان این گونه بیان داشته است.

الف- نداشتن امکانات آزمایشگاهی

ب- زیاد بودن تعداد دانش آموزان

ج- کم بودن زمان آموزش و زیاد بودن حجم محتوا

وسایل کمک آموزشی عامل افزای بازده آموزشی از لحاظ کمی و کیفی است و نیز اینگونه وسایل عامل عینیت بخشیدن به محتوای دروس می باشد. (ادگار دیل، ۱، ۱۹۶۹، به نقل از احدیان، ۱۳۶۴)

معلمین نیز طرفدار استفاده از روش های فعال در تدریس علوم هستند و این روش ها پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را ارتقا می دهد (روبرت ال. هارتشورن و رامونا ال. نکسون ۲، ۱۹۹۰)

معلمین علوم تجربی به روش های علمی و فناوری توجه نشان نمی دهند و این مطلب بیانگر مشکلات زیاد روش تدریس علوم تجربی است که از طریق آموزش های مداوم و کارگاه های روش تدریس برطرف می شود (حمیدارتنی پنیار و عمرگیان ۳، ۱۹۹۶)

به دلایل متعدّد و متنوع فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و حتی سیاسی ورود فناوری به آموزش به منظور ایجاد قابلیت های فناورانه و آماده کردن دانش آموزان، برای مشارکت موفقیت آمیز در اخذ تصمیمات برای استفاده از فناوری، گرایش تعلیم و تربیت برای منظور کردن طرح های فناوری در برنامه های درسی و برنامه های آموزش مدرسه ای را بیش از پیش ضروری می باشد. (گاستافسون ۴، ماروول و داوون ۱۹۹۹)

اهمیت و ضرورت مسأله

بی شک آینده هر جامعه ای که به کیفیت و کارآیی آموزش و پرورش آن کشور بستگی دارد «از این روی هر چه کارآیی و بهره دهی برنامه های آموزشی موثر برتر و مفید تر باشند جامعه فردا سلامت و سعادت بیشتری خواهد یافت» (بغما، ص ۳)

از آن زمان که توجه بشر به مسئله آموزش و پرورش و یادگیری در قالب استفاده از مطالب چاپی جلب شد روش آموزش بر پایه سخنرانی از طرف معلمان و گوش دادن و یادداشت برداشتن و حفظ کردن برای دانش آموزان به دلیل تکامل مداوم و روزمره دانش بشری موجبات خستگی و نارضایتی را فراهم آورد و آثار این خستگی در آنها کاملاً پیدا بود. بدیهی است ادامه چنین وضعیتی نمی توانست و نمی تواند دوام داشته باشد و این روش نمی تواند جوابگوی نیازها و ضرورت های دانش آموزان باشد، به همین جهت است که دگرگونی های آموزش و پرورش پایه پای تغییرات در زمینه های دیگر تحقیق و ابزارها و وسایل و مواد کمک آموزشی در خدمت این ضرورت و احتیاج قرار گرفت. شاگردان مدارس در خارج از کلاس درس در جریان

فراگیری ناخودآگاه قرار می گیرند. معلمان اکنون در برابر شاگردانی آنقدر آگاه قرار دارند که پاسخ دادن به سئوالات آنان بدون مطالعه عمیق و آگاهی کامل میسر نمی باشد. مسئولان آموزش و پرورش و معلمان باتجربه در کنار هم ضرورت شناخت و استفاده از ابزار و وسایل کمک آموزشی برای یادگیری دروس به دانش آموزان بیش از هر چیز و هر زمان دیگر درک و احساس کرده اند. امروزه وقتی صحبت از حرفه معلمی می کنیم هرگز انتظاراتی نداریم که از یک علاقه کاذب سخن گفته باشیم بلکه از فردی صحبت می کنیم که فراهم کننده هر چه بیشتر امکانات و گردآورنده تمام وسایل ممکن برای یادگیری است، کسی که سعی می کند بداند علم از کجا و با چه روشی و مسائلی آسانتر و بهتر می توان یاد داد و آموخت. پیشرفت سریع و توأم با جهش های بلند در علوم و تکنولوژی در نیمه دوم سده اخیر وظیفه سنگینی در مقایسه با دوره های گذشته بر دوش همه مسئولان اجتماعی در سطح تصمیم گیری به ویژه به عهده مسئولان آموزش و پرورش کشور قرار داده است. بنابراین برنامه ریزی در زمینه آموزش و پرورش از نظر زمانی به روز، ماه و سال محدود نمی شود، بلکه علاوه بر چاره اندیشی برای مسائل روز همیشه باید آینده را مورد توجه قرار داد و از آنجا که تحولات جنبه های مختلف زندگی جوامع بشری با سرعتی شگفت انگیز در حال توسعه و تغییرند و این تحولات دانشهای جدیدی را مطرح می سازد که نیازهای جدیدی را نیز برای انسانها در بر می گیرد، بنابراین آموزش باید با سرعت و کیفیت بیشتر انجام شود. به همین دلیل بسیاری از روانشناسان برای ایجاد پیشرفت علوم و فنون دانش های جدید تکنولوژی آموزشی و استفاده از وسایل و مواد کمک آموزشی را توصیه می کنند چرا که تکنولوژی آموزشی در مباحث تربیتی به بهره گیری از سرعت، دقت و سهولت در امر آموزش و یادگیری می گردد. آموزش مستلزم تمرین و یادگیری است و تکنولوژی، کاربرد موثر وسایل کمک آموزشی است و تکنیک های مختلف زمانی به مدارس ما راه خواهند یافت که معلمان به آن آشنا و معتقد شوند و به اعتقاد خود عمل کنند. زیرا استفاده بهینه و کسب مهارت در هر کاری مستلزم استفاده و به اجرا گذاشتن آن امر می باشد. استفاده از وسایل کمک آموزشی موجب می شود که دانش آموزان از همه حواس خود جهت یادگیری مطالب استفاده کنند چرا که وسایل کمک آموزشی اساس قابل لمس را برای تفکر و ساختن مفاهیم فراهم می سازد و در نتیجه از میزان عکس العمل گفتاری دانش آموزان می کاهد. امروزه مسئولان آموزش و پرورش و معلمان باتجربه در کنار هم ضرورت شناخت و استفاده از وسایل و مواد کمک آموزشی را بیش از هر زمان دیگر درک و احساس کرده اند. تا جامعه فردا به سعادت بیشتر دست یابد. بنا به اهمیت وسایل و مواد کمک آموزشی و مقایسه آن با انتظاراتی که از به کارگیری این وسایل در جریان تدریس می رود، این تحقیق در پی آن است که دریابد وضعیت موجود کاربرد مواد و وسایل کمک آموزشی در دانش آموزان راهنمایی چگونه است؟

مفهوم وسایل کمک آموزشی

هر چه که بتواند کیفیت تدریس و یادگیری را افزایش دهد وسیله ای برای کمک به آموزش است. رسانه های نوشتاری از اولین رسانه هایی بودند که در امر تعلیم و تربیت از آنها استفاده می شده است، و سپس رسانه های دیگری از قبیل تصاویر، نقشه ها، اسلاید، فیلم، تلویزیون و بسیاری از رسانه های دیگری که وارد جریان تعلیم و تربیت شده اند که در امر تدریس و یادگیری تاثیر داشته اند.

اهمیت وسایل کمک آموزشی

National Conference on Future Studies, Humanities and Development

کنفرانس ملی آینده پژوهی علوم انسانی و توسعه

FHD2015.ir

شیراز مهرماه ۱۳۹۴

تحقیقاتی که تا به حال به عمل آمده است نشان می دهد که از طریق تدریس معمولی تنها ۳۰٪ مطالب از مطالب مورد تدریس یاد گرفته می شود در حالی که اگر یادگیری با استفاده صحیح از وسایل ارتباطی به عمل آید میزان یادگیری افراد را تا ۷۵٪ بالا می برد. درس ریاضیات از جمله دروسی است که دارای وسایل کمک آموزشی زیادی چه دست ساز و چه آماده بوده و عدم استفاده از آنها نقش بسیاری بر افت تحصیلی این درس خواهد داشت.

فواید استفاده از وسایل کمک آموزشی

- ۱- وسایل کمک آموزشی بازده آموزشی را از لحاظ کمی و کیفی افزایش می دهد.
- ۲- وسایل کمک آموزشی می تواند یادگیری را انفرادی کند.
- ۳- وسایل کمک آموزشی آموزش را با قدرت بیشتری عملی می سازد.
- ۴- وسایل کمک آموزشی دسترسی به فرهنگ و آموزش را به طوریکسان برای همه میسر می سازد.
- ۵- وسایل کمک آموزشی اساس قابل لمس را برای تفکر و ساختن مفاهیم فراهم می سازد. و در نتیجه از میزان عکس العمل گفتاری دانش آموز می کاهد.
- ۶- مورد علاقه زیاد و فراوان شاگردان هستند و توجه آنها را به موضوع اصلی معطوف می سازد.
- ۷- اساس لازم را برای یادگیری تدریجی و تکمیلی آماده می سازد و در نتیجه یادگیری را دائمی می کند.
- ۸- تجارب واقعی و حقیقی را در اختیار شاگردان قرار می دهد و در نتیجه موجب فعالیت ایشان می شود.
- ۹- پیوستگی افکار را موجب می گردد.
- ۱۰- در توسعه و رشد معنی در ذهن شاگرد مؤثر هستند.
- ۱۱- مهارتی را به طور کامل و مؤثر به دانش آموزان می آموزد.
- ۱۲- تجاربی را در اختیار شاگردان قرار می دهد که از راههای دیگر امکان ندارد.

استفاده از وسایل آموزشی موجب می شود که دانش آموزان از همه حواس خود جهت یادگیری مطالب استفاده کنند. از آنجا که ۷۵٪ از یادگیری مطالب توسط چشم و بینایی یاد گرفته می شود، این موضوع باعث شد که معلمان بیشتری به استفاده از وسایل کمک آموزشی و وسایل بصری روی آوردند.

یکی از عللی که تعدادی از معلمان از وسایل کمک آموزشی استفاده نمی کنند این است که فکر می کنند که منظور از وسایل کمک آموزشی همان وسایلی است که فقط به منظور آموزش دانش آموزان و با هدف وسیله کمک آموزشی از قبل ساخته شده ف می باشند.

ولی این فکر اشتباهی می باشد، زیرا با وسایل دور ریختنی و مازاد نیز می توان یک وسیله کمک آموزشی ساخت که به اهداف مورد نظر درس برسیم.

اگر بخواهیم نتیجه تحقیقات پیاژه و سایر محققین ارزشمند را در مورد تدریس ریاضیات به کودکان، در یک جمله خلاصه کنیم باید بگوئیم: وسایل کمک آموزشی را به مدارس ببریم. هیچ معلمی نباید در تدریس ریاضیات بویژه در سالهای اولیه دبستان، بدون وسیله کمک آموزشی باشد. البته بیدرنگ باید تذکر دهیم که منظور ما این نیست که معلم نمی تواند بدون داشتن وسایل از پیش ساخته و تعیین شده ریاضیات را تدریس کند، بلکه یک معلم در صورتی که مفاهیم را به درستی درک کند و روش تدریس صحیح داشته باشد، می تواند حتی از نخودولویا و چوب کبریت نیز در تدریس ریاضیات استفاده کند.

تقسیم بندی رسانه های آموزشی

مواد و وسایل آموزشی از دیدگاه متخصصان مختلف و با توجه به معیارهای خاصی به گونه های متفاوت مورد تقسیم بندی قرار گرفته است آقای دکتر محمد احدیان در کتاب خود ۶ دسته تقسیم بندی را مد نظر قرار داده اند که دسته آخری را از بقیه جدیدتر و کامل تر می دانند:

۱- برقی و غیر برقی

۲- ارزان قیمت و گران قیمت: کسانی که از این تقسیم بندی استفاده می کنند رسانه هایی نظیر چارت، پوستر، نقشه، کره، تلو شفاف اسلاید و نظایر اینها را در دسته ارزان قیمت و تجهیزاتی نظیر پروژکتورهای فیلم، اسلاید و فیلم استریپ، اورهد و غیره را در دسته گران قیمت قرار می دهند.

۳- نرم افزار و سخت افزار: طرفداران استفاده از این تقسیم بندی رسانه هایی نظیر فیلم، اسلاید، چارت، پوستر، نمودار، تلو شفاف، مدل، ماکت، برش و نظایر اینها را در دسته نرم افزار و تجهیزاتی نظیر پروژکتورهای فیلم متحرک، اوپک، اورهد و نظایر اینها را در دسته سخت افزار قرار می دهند.

۴- چاپی و غیر چاپی: عده ای رسانه هایی نظیر کتاب، جزوه، مجله، منابع برنامه ای شده چاپی و نظایر اینها را در گروه چاپی و بقیه را در گروه غیر چاپی قرار می دهند.

۵- ساده و پیچیده: اینان رسانه هایی نظیر کتاب، مجله، فیلم متحرک، اسلاید، تلو شفاف و نظایر اینها را در گروه ساده و تجهیزاتی نظیر پروژکتورهای فیلم متحرک، اوپک و اورهد و دستگاه های ضبط شنیداری و دیداری و نظایر اینها را در گروه پیچیده قرار می دهند.

۶- نورتاب و غیر نورتاب: در این تقسیم بندی مواد و وسایل نظیر فیلم متحرک، اسلاید، فیلم استریپ تلق شفاف و پروژکتورهای مربوط به آنها را در دسته نور تاب و بقیه در دسته غیر نورتاب قرار می گیرند.

در تقسیم بندی دیگر که در کتاب مقدمات تکنولوژی آموزشی تألیف سید هاشم نعمتی آمده و همچنین در کتاب تولید و کاربرد مواد آموزشی دوره کاردانی تربیت معلم آمده نوع دیگری از تقسیم بندی رسانه های آموزشی صورت گرفته که به نظر می رسد دقیق تر و کاملتر است:

الف) رسانه های نوشتاری: کتاب، روزنامه، مجله، میکرو فیلم، میکروفیش، مواد آموزشی برنامه ریزی شده جزء این رسانه می باشند.

ب) رسانه های نمایشی: شامل تخته سیاه، تابلوهای پارچه ای، مغناطیسی، اعلانات و تابلوهای الکتریکی است.

ج) رسانه های دیداری: که خود شامل رسانه های دیداری ترسیمی و رسانه های دیداری غیر ترسیمی است. رسانه های دیداری ترسیمی که شامل نمودار، طرح خطی، چارت، کارتون، پوستر، نقشه و کره و رسانه های دیداری غیر ترسیمی شامل تصویر، اسلاید، فیلم استریپ، ورقه های شفاف و انواع فیلمهای متحرک می باشد.

د) رسانه های شنیداری: که شامل نوار صوتی که به شکلهای مختلفی می تواند مورد استفاده قرار گیرد. صفحات گرام و برنامه های آموزشی رادیویی نیز جزء این نوع رسانه می باشد.

ه) رسانه های سه بعدی: که شامل اشیا حقیقی و نمونه ها مدلهای و ماکتها دایورها و میز شنی است.

و) موقعیت های آموزشی: شامل گردش علمی، تقلید از واقعیات و بازیها، نمایش (نظیره سازی) و اماکن باستانی، آزمایشها و دعوت از متخصصین و مسئولان به کلاس است.

ز) مجموعه های چند رسانه ای: ترکیبی از رسانه هایی است که می توانند در کنار یکدیگر بخش هایی از یک واحد یادگیری را تأمین کنند. آموزش چند رسانه ای مسئولیت بزرگی را بر دوش معلمان قرار می دهد زیرا که معلم باید با تجزیه و تحلیل هدفهای آموزشی درس و بررسی منابع دیداری و شنیداری موجود و دانستن اینکه چگونه می توان یک سری از این رسانه ها را برای رسیدن به بالاترین کیفیت یادگیری در کنار هم قرار داد آموزش خود را در کلاس ارائه دهد. انتخاب رسانه ها در آموزش چند رسانه ای باید نه تنها با توجه به مناسب بودن هر یک از رسانه ها برای هدفهای درس باشد بلکه اینکه چطور این رسانه ها می توانند در کنار یکدیگر قرار گیرند تا بتوانند مطالب را به بهترین وجهی بیان کنند و اینکه چگونه یک رسانه یادگیری حاصل از رسانه دیگر را تقویت می کند نیز باید در نظر گرفته شود.

نتیجه گیری

امروزه وقتی صحبت از حرفه معلمی می کنیم هرگز انتظار نداریم که از یک علاقه کاذب سخن گفته باشیم بلکه از فردی صحبت می کنیم که فراهم کننده هر چه بیشتر امکانات و گردآورنده تمام وسایل ممکن برای یادگیری باشد. اما با توجه به پژوهش انجام شده تنها نیمی از معلمان اطلاعات محدودی از روشهای فعال تدریس دارند که این می تواند به دلیل انگیزه و نگرش منفی معلمان نسبت به وسایل کمک آموزشی و دیگر اینکه چون با

National Conference on Future Studies, Humanities and Development

کنفرانس ملی آینده پژوهی علوم انسانی و توسعه

FHD2015.ir

شیراز مهرماه ۱۳۹۴

وسایل کار نکرده اند اطلاعات محدودی هم دارند. معلمان ابزارها و امکانات موجود در مدرسه را تا حد متوسط پاسخگوی نیازهای خود می دانند و ۳۰٪ معلمان آن را در حد بسیار زیاد ارزیابی کرده اند.

بنا به اهمیت مواد و وسایل کمک آموزشی و مقایسه آن با انتظاراتی که از به کارگیری این وسایل در جریان تدریس می رود مسئولان آموزش و پرورش و معلمان باتجربه در کنار هم ضرورت استفاده از ابزار و وسایل کمک آموزشی را برای یادگیری دروس به دانش آموزان بیش از هر چیز و هر زمان دیگر درک و احساس کرده اند اما با توجه به پژوهش انجام شده: نیمی از معلمان امکانات و وسایل کمک آموزشی را کافی نمی دانند که این می تواند به دلیل این باشد که مسئولین برنامه ریزی آموزشی و دست اندرکاران تعلیم و تربیت کشور بودجه کافی برای مدارس که امکان خرید وسایل کمک آموزشی را در اختیار مدارس قرار نداده اند.

۹۱٪ معلمان استفاده از وسایل کمک آموزشی را که سهولت انتقال مطالب درسی به دانش آموزان در حد خیلی زیاد موثر دانسته اند. بسیاری از روانشناسان برای ایجاد پیشرفت علوم و فنون دانش های جدید تکنولوژی آموزشی و استفاده از وسایل کمک آموزشی را توصیه می کنند. استفاده از وسایل کمک آموزشی موجب می شود که دانش آموزان از همه حواس خود جهت یادگیری مطالب استفاده کنند چرا که وسایل کمک آموزشی اساس قابل لمس را برای تفکر و ساختن مفاهیم فراهم می کنند و در نتیجه از میزان عکس العمل گفتاری دانش آموزان می کاهد. و به این ترتیب تکنولوژی آموزشی و استفاده از وسایل کمک آموزشی در مباحث تربیتی به بهره گیری از سرعت، دقت و سهولت در امر آموزش و یادگیری می گردد.

۷۷٪ دانش آموزان استفاده از وسایل کمک آموزشی را باعث پیشرفت درسی خود ارزیابی کرده اند.

یادگیری امری بسیار پیچیده و مستلزم دخالت عوامل متعدد است و امر یادگیری در محیط کلاس به طور اخص دارای اهمیت و حساسیت بیشتری است. محیط کلاس به نسبت تفاوت اساسی با محیط بیرونی نیازمند دقت و توجه فراوان تر است. در کلاس درس عوامل اساسی دخیل در امر یادگیری عبارتند از وضع جسمی-روحي-علمی و شخصیتی معلم، محتوای منابع آموزشی، قوانین و مقررات آموزشی، فضای آموزشی و وسایل کمک آموزشی در بین این عوامل و وسایل کمک آموزشی از حیث اینکه تئوری و عمل را توأم و هماهنگ می سازد جایگاه ویژه ای دارد. استفاده از وسایل کمک آموزشی از طرف معلم در جریان تدریس باعث می شود که مطالب مطرح شده در ساخت شناختی دانش آموزان جا بگیرد و دانش آموز به یادگیری معنادار نائل شود.

با توجه به اینکه ۷۵٪ یادگیری از طریق کاربرد حس بینایی صورت می گیرد وسایل کمک آموزشی یادگیری را می تواند سریعتر، موثرتر، پایدارتر کند. با توجه به این مطلب بیشتر دانش آموزان استفاده از وسایل کمک آموزشی را باعث پیشرفت درسی خود می دانند.

پیشنهادات

- ۱- در جهت آگاهی معلمان از مفهوم و فلسفه تکنولوژی آموزشی و وسایل کمک آموزشی، برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت می تواند جو مناسبی برای به کارگیری وسایل کمک آموزشی توسط معلمان بوجود آورد.
- ۲- اختصاص بودجه ای برای مدارس داده شود که امکان خرید وسایل کمک آموزشی را داشته باشند.
- ۳- توجه به وضعیت اقتصادی و رفاهی دبیران، برقراری ارتباط دبیران با دانشگاه ها به طوری که از یافته های جدید همواره با اطلاع باشند و در افزایش کیفیت تدریس خود بکوشند.
- ۴- استفاده از وسایل کمک آموزشی جزء وظایف قانونی معلمان باشند.
- ۵- معلمانی که از وسایل کمک آموزشی استفاده می کنند به نحو شایسته ای مورد قدردانی و حمایت قرار گیرند.
- ۶- در نظام ارزشیابی از فعالیت های معلمان (ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی تراکمی) یکی از معیارهای مهم و اساسی، استفاده از وسایل کمک آموزشی باشند.
- ۷- به معلمان پیشنهاد می شود که برای استفاده از وسایل کمک آموزشی علاقه و اشتیاق فراوان از خود نشان دهند.
- ۸- به مسئولان پیشنهاد می شود که در جهت افزایش معلومات و آمادگی معلمان و برای استفاده بهینه و مطلوب از وسایل کمک آموزشی، نشریات علمی و تخصصی را تهیه و در اختیار معلمان قرار دهند و نیز جلسات و همایش هایی در سطح کشور برگزار کنند.
- ۹- به مسئولان پیشنهاد می شود که جایگاه وسایل کمک آموزشی را در نظام آموزشی مشخص کنند و به اطلاع معلمان برسانند تا حالت رسمی و نهادینه پیدا کند.

منابع

- ریس دانا، فرخ لقا، آموزش فناوری (تعاریف و ویژگی ها و استانداردها)، نشریه رشد تکنولوژی آموزشی شماره ۱۴۰
- اسکاکنر، جان. ترجمه سلیمانپور، محمدرضا. اثر فناوری آموزشی بر موفقیت دانش آموزان. نشریه رشد تکنولوژی آموزشی، شماره ۴۱
- قهرمانی، جعفر، تأثیر وسایل کمک آموزشی در تدریس یادگیری. نشریه پیوند، ۲۹۴-۲۹۵
- احدیان، محمد. مقدمات تکنولوژی آموزشی. ناشر مرکز نوآوری های آموزشی در ایران. چاپ ۱۳۶۴
- تقدسیان، شکوه. رشد تکنولوژی آموزشی. مهر ۷۰
- حمصی، فردوس، شهین دخت عالی. تکنولوژی آموزشی. طرح و تهیه تولید- حفظ و نگهداری مواد دیداری و شنیداری. انتشارات اصفهان چاپ ۷۱
- خوئی نژاد، غلامرضا. برنامه ریزی درسی برای تدریس و یادگیری بهتر- انتشارات آستان قدس رضوی- چاپ ۷۲
- یغما، عادل. کارآیی و بهره دهی تکنولوژی آموزشی. رشد تکنولوژی آموزشی. بهمن ۶۹